

DNS DEN
NATIONALE
SCENE

DOKTOR
ARMAUER
HANSEN

SKOLEMATERIELL

TIL DEG SOM SKAL SE FORESTILLINGEN

Dette skolematerialet er laget som forberedelse og etterarbeid til teaterforestillingen «Doktor Armauer Hansen». Forestillingen bygger på virkelige historiske hendelser fra Vestlandet på 1800-tallet og undersøker forholdet mellom vitenskap, makt, ansvar og menneskeverd. Materialet gir deg bakgrunnskunnskap og oppgaver som hjelper deg å reflektere både før og etter forestillingen.

Lepra – en sykdom som ødela liv

Lepra er en smittsom sykdom som angriper nerver, hud og slimhinner. Over tid kunne sykdommen føre til tap av følelse i hender og føtter. Når nervene ble skadet, merket man ikke smerte, varme eller små skader. Sår kunne derfor bli betente uten at man la merke til det, noe som førte til alvorlige og varige skader.

Lepra var også en sosial sykdom. Den var synlig og vekket frykt. Mange mistet arbeid, familie og plass i samfunnet, og sykdommen ble ofte sett på som skammelig.

Vestlandet – hardt rammet av smitte

På 1700- og 1800-tallet var Norge et av landene i Europa med flest lepratilfeller. Vestlandet var særlig hardt rammet. Tett bosetting, fattigdom og begrenset tilgang til helsehjelp gjorde at sykdommen fikk stor utbredelse i kystsamfunnene.

Daniel Cornelius Danielssen – den etablerte eksperten

Daniel Cornelius Danielssen var Norges ledende lepraekspert før Armauer Hansen. Han mente at lepra var en arvelig sykdom, en teori som preget både forskning og behandling i lang tid. Som erfaren og respektert lege hadde han stor autoritet.

Gerhard Armauer Hansen – forskeren som utfordret

Gerhard Armauer Hansen tilhørte en ny generasjon leger som ønsket vitenskapelige bevis fremfor tradisjon. I 1873 oppdaget han bakterien som forårsaker lepra, et gjennombrudd som endret medisinhistorien og gjorde det mulig å forstå sykdommen som smittsom.

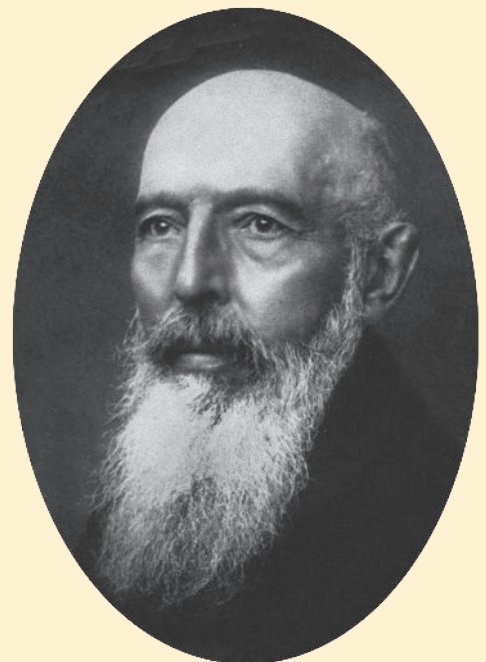
Kari Spidsøe og rettssaken

Kari Nilsdatter Spidsøe var pasient ved Pleiestiftelsen i Bergen. Uten hennes samtykke ble hun utsatt for et medisinsk eksperiment. Hun protesterte, og sammen med støtte fra andre pasienter førte saken til rettssak i 1880.

Ung mann med deformert ansikt som følge av lepra. Foto fra 1880-årene.

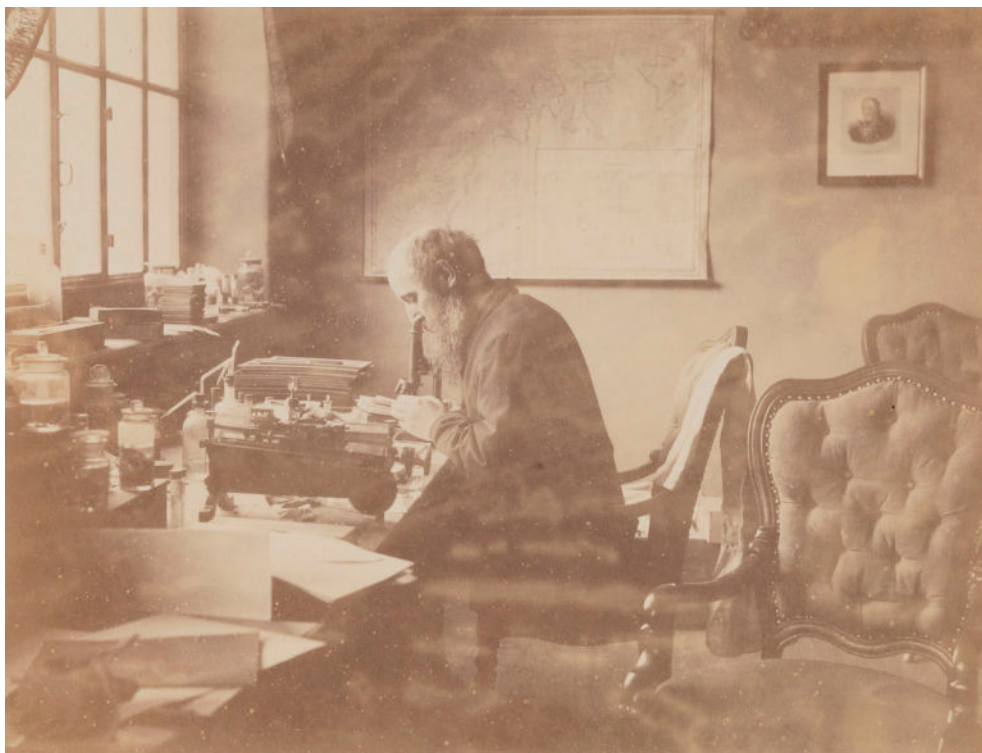
Av Pierre Arents

Gerhard Armauer Hansen

FØR FORESTILLINGEN – FORBEREDELSE

- 1. Refleksjon (individuelt):** Hvorfor tror du Vestlandet ble særlig hardt rammet av lepra? Hvilke konsekvenser kan dette ha hatt for menneskene som bodde der?
- 2. Samtale i grupper:** Hva forbinder dere med ordet smitte? Hvilke følelser vekker frykt for sykdom hos mennesker?
- 3. Forventninger:** Hva tror du forestillingen vil handle om, basert på tittelen «Doktor Armauer Hansen»? Tror du hovedpersonen fremstilles som helt, skurk eller begge deler?

Armauer Hansen, overlege og naturforsker, ved mikroskopet i Bergens Museum, en gang før 1887.

Av Johan von der Fehr / Fridtjof Nansen bildearkiv / Nasjonalbiblioteket

ETTER FORESTILLINGEN – REFLEKSJON OG ETTERARBEID

- 1. Teateropplevelse:** Hvordan viste forestillingen maktforholdet mellom lege og pasient? Hvilke sceniske virkemidler ble brukt?
- 2. Skriftlig refleksjon:** Drøft forholdet mellom vitenskapelig fremgang og respekt for menneskeverd slik det kommer til uttrykk i forestillingen.
- 3. Kreativ oppgave:** Velg enten å skrive en indre monolog fra Kari Spidsøe eller et brev fra en leprapasient på Vestlandet.
- 4. Gruppesamtale:** Hvor går grensen mellom nødvendige smitteverntiltak og overgrep mot individet? Finn eventuelle paralleller til vår egen tid.

FINN UT MER

Mer fordypning? Da anbefaler vi undervisningsmaterialet UIB lagde i forbindelse med at det i 2023 var hundre år siden Dr. Armauer Hansen oppdaget leprabasillen: <https://www.uib.no/lepra>

Besøk også gjerne nettsidene til lepramuseet i Bergen for mer interessant stoff: <https://bymuseet.no/museum/lepramuseet/>